

KALENDARIUM KOPERNIKA

STYCZEŃ

1. 1504 Mikołaj Kopernik i biskup warmiński Łukasz Watzenrode biorą udział w zjeździe stanów Prus Królewskich w Malborku; 1511 Mikołaj Kopernik i kanonik Fabian Luzjański, jako wizytatorzy kapituły warmińskiej, przybywają do Olsztyna; 1512 Mikołaj Kopernik dokonuje we Fromborku obserwacji Marsa; 1521 Wielki mistrz zakonu krzyżackiego Albrecht Hohenzollern zajmuje bezprawnie warmińskie miasto Braniewo; 1543 Mikołaj Kopernik zostaje dotknięty paraliżem.
2. 1528 Kanonik fromborski Henryk Snellenberg otrzymuje ogród położony w pobliżu kurii św. Ducha.
3. 1519 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Pistki (niem. *Pistekeim, Pisdecaim*).
4. 1520 Mikołaj Kopernik zostaje mianowany posłem biskupa warmińskiego Fabiana Luzjańskiego do wielkiego mistrza Albrechta w sprawie bezprawnego zagarnięcia przez niego Braniewa.
5. 1521 Wojska krzyżackie wyruszają z Królewca.
6. 1520 Mikołaj Kopernik uzyskuje od Albrechta Hohenzollerna specjalny glejt bezpieczeństwa umożliwiający mu bezpieczny przejazd z Braniewa do Lidzbarka Warmińskiego.
7. 1507 Kapituła fromborska deleguje Mikołaja Kopernika na służbę do biskupa Łukasza Watzenrodego w charakterze lekarza i przydziela mu pensję w wysokości 15 grzywien rocznie; 1517 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Osetnik (niem. *Wusen, Vusen*).
8. 1642 We Florencji umiera Galileo Galilei (Galileusz).
9. 1500 Mikołaj Kopernik obserwuje w Bolonii koniunkcję planety Saturn z Księżycem; 1520 Oddziały krzyżackie zdobywają warmińskie miasto Pieniężno (*Melzak*); 1503 Mikołaj Kopernik ustanawia swych pełnomocników do objęcia scholasterii kościoła św. Krzyża we Wrocławiu; 1519 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Naterki (niem. *Nattern, Natternen*); 1532 Biskup warmiński Maurycy Ferber informuje Jana Benedykta Solfę, że dzięki staraniom Mikołaja Kopernika i lekarza księcia Albrechta jego stan zdrowia się poprawia.
10. 1480 Enoch Kobelau wchodzi w posiadanie kurii należącej do zmarłego prepozyta kapituły Arnolda Dattelna; 1520 Wojska krzyżackie docierają do Dobrego Miasta; 1539 Mikołaj Kopernik kieruje list do biskupa warmińskiego Jana Dantyszka zawierający informacje na temat życia Łukasza Watzenrodego, swego wuja. Astronom donosi także, że odprawił Annę Schilling, dotychczasową gospodynię.
- 11.
- 12.
- 13.

14. 1521 Wojska krzyżackie dowodzone przez wielkiego mistrza Albrechta docierają w okolice Olsztyna.
15. 1521 Mikołaj Kopernik odrzuca żądanie poddania olsztyńskiego zamku oraz miasta wystosowane przez wielkiego mistrza Albrechta.
16. 1614 Znany czeski pedagog Jan Amos Komeński nabywa rękopis dzieła *O obrotach* (łac. *De revolutionibus*).
17. 1504 Mikołaj Kopernik i Łukasz Watzenrode biorą udział w powszechnym zjeździe stanów Prus Królewskich w Elblągu; 1539 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku koniunkcję planety Saturn z Księżycem.
18. 1512 Mikołaj Kopernik bierze udział w powitaniu posłów gdańskich na zamku w Sztumie.
19. 1532 Maurycy Ferber powiadamia arcybiskupa gnieźnieńskiego Macieja Drzewieckiego, że dzięki staraniom Mikołaja Kopernika i lekarza księcia Albrechta jego stan zdrowia się poprawia; 1536 Mikołaj Kopernik bierze udział w nadaniu kanonikatu fromborskiego Pawłowi Snopkowi.
20. 1504 Mikołaj Kopernik i Łukasz Watzenrode prawdopodobnie przybywają do Gdańska na zaślubiny siostrzenicy biskupa Korduli z Reinholdem Feldstedtem; 1521 Wielki mistrz Albrecht zajmuje Nowe Miasto Lubawskie.
21. 1532 Mikołaj Kopernik nadal sprawuje opiekę nad chorym biskupem warmińskim Maurycym Ferberem.
22. 1520 Frombork zostaje spalony przez wojska krzyżackie z rozkazu Albrechta Hohenzollerna. Zniszczony zostaje także dom należący do Mikołaja Kopernika, który przenosi się do Olsztyna; 1539 Kustosz Feliks Reich odsyła biskupowi Janowi Dantyszkowi pisma dotyczące przygotowywanego procesu przeciw kanonikom Mikołajowi Kopernikowi, Aleksandrowi Scultetiemu i Leonardowi Niderhoffowi o złamanie celibatu; 1575 Umiera kanonik warmiński Jan Hannow; 1807 Do Fromborka wkraczają wojska francuskie.
23. 1507 Mikołaj Kopernik prawdopodobnie jest świadkiem uroczystej koronacji Zygmunta I w Krakowie.
24. 1505 Mikołaj Kopernik prawdopodobnie towarzyszy Łukaszowi Watzenrodemu w czasie zjazdu stanów Prus Królewskich w Grudziądzu; 1549 Tiedemann Giese zostaje wybrany biskupem warmińskim.
25. 1516 Kopernik obserwuje we Fromborku położenie Słońca w środku znaku Wodnika; 1521 Zaciężne wojska krzyżackie podejmują nieskuteczną próbę zdobycia bronionego przez Mikołaja Kopernika Olsztyna.
26. 1539 Feliks Reich informuje Jana Dantyszka, że pozwolił sobie zatrzymać list biskupa skierowany do kapituły w sprawie procesów przeciwko kanonikom oraz ich kucharkom.
27. 1551 Kanonik Eggert Kempen optuje dawną kurię Mikołaja Kopernika.
28. 1508 Andrzej Kopernik uzyskuje zgodę kapituły na roczny wyjazd do Włoch z powodu swej ciężkiej choroby; 1517 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Gryźliny (niem. *Grieslienen, Greseling*);

29. 1517 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Gutkowo (niem. *Göttkendorf, Godkendorf*); 1523 W Lidzbarku umiera Fabian Luzjański; 1523 Mikołaj Kopernik zostaje mianowany generalnym administratorem biskupstwa warmińskiego (do 13 października 1523); 1534 Mikołaj Kopernik prawdopodobnie obserwuje w Krakowie całkowite zaćmienie Księżyca.
30. 1498 Mikołaj Kopernik prawdopodobnie bierze udział w uroczystym powitaniu księcia pomorskiego Bogusława X w Bolonii.

LUTY

1. 1529 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku opozycję planety Jowisz; 1538 Mikołaj Kopernik dokonuje we Fromborku obserwacji planety Mars.
- 2.
3. 1521 Biskup Fabian Luzjański wystosowuje list do przebywających w Olsztynie kanoników – Mikołaja Kopernika i Henryka Snellenberga; 1985 W Sopocie umiera Otton Ślizień, pierwszy dyrektor Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku.
4. 1531 Biskup Maurycy Ferber nakazuje kanonikom warmińskim przyjęcie święceń kapłańskich pod groźbą utraty beneficjów; 1538 Mikołaj Kopernik rezygnuje ze scholasterii św. Krzyża we Wrocławiu.
5. 1517 Mikołaj Kopernik lokuje osadników we wsiach Skajboty (niem. *Skaibotten, Scaiboth*) i Myki (niem. *Micken, Miken*).
6. 1454 Związek Pruski wypowiada posłuszeństwo zakonowi krzyżackiemu.
7. 1249 W Dzierzgoniu zostaje zawarty traktat między plemionami pruskimi a zakonem krzyżackim. Prusowie zobowiązują się od odbudowania zniszczonych w trakcie wojny kościołów na obszarze Pomezanii, Warmii i Natangii; 1499 Mikołaj Kopernik w drodze tzw. opcji nabywa swój pierwszy folwark.
8. 1460 Łukasz Watzenrode (dziadek Mikołaja Kopernika) udziela radzie Starego Miasta Torunia dużej pożyczki na walkę z Zakonem; 1512 Biskup Łukasz Watzenrode bierze udział w zaślubinach króla Zygmunta I z Barbarą Zápolyą.
9. 1521 Wojska krzyżackie zdobywają, podległe kapitule, miasto Pieniężno.
10. 1517 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Kumajny (niem. *Comain, Komainen*).
11. 1466 Biskup warmiński Paweł Legendorf wypowiada wojnę zakonowi krzyżackiemu; 1517 Mikołaj Kopernik lokuje osadników we wsi Pełty (niem. *Steemboth, Steinbotten*).
- 12.
13. 1477 Biskup warmiński Mikołaj Tungen zawiera przymierze z królem węgierskim Maciejem Korwinem.
14. 1454 Kapituła warmińska formalnie przystępuje do Związku Pruskiego; 1489 W Lidzbarku Warmińskim umiera biskup Mikołaj Tungen; 1529 Mikołaj Kopernik

i Maurycy Ferber biorą udział Sejmiku Generalnym Prus Królewskich w Elblągu, zwołanym w sprawie realizacji reformy monetarnej; 1540 Rektor szkoły mariackiej w Gdańsku przesyła Filipowi Melanchtonowi początkowe partie *Opowieści pierwszej* (łac. *Narratio prima*) autorstwa Jerzego Joachima Retyka.

15. 1521 Przebywający w Elblągu archidiakon warmiński Jan Sculteti udziela Mikołajowi Kopernikowi odpowiedzi na jego list; 1564 W Pizie przychodzi na świat Galileo Galilei (Galileusz), włoski fizyk, matematyk i astronom, entuzjasta teorii Kopernika.
16. 1514 W Feldkirch Przychodzi na świat Jerzy Joachim Retyk, niemiecki matematyk i astronom, jedyny uczeń Mikołaja Kopernika.
17. 1600 Na rzymskim placu Campo de Fiori zostaje spalony żywcem na stosie Giordano Bruno, włoski filozof i zwolennik teorii Mikołaja Kopernika; 1836 W Olsztynie przychodzi na świat Franz Alexander Johannes Hipler, kanonik fromborski i rektor braniewskiego *Collegium Hosianum*, badacz dziejów Warmii.
- 18.
19. 1473 W Toruniu przychodzi na świat Mikołaj Kopernik; 1489 Łukasz Watzenrode, wbrew woli króla Kazimierza Jagiellończyka, zostaje wybrany biskupem warmińskim; 1520 Mikołaj Kopernik obserwuje w Olsztynie planetę Jowisz.
20. 1521 Mikołaj Kopernik otrzymuje transport sprzętu obronnego (hakownice, ołów, papier i sól) z Elbląga.
21. 1564 Kanonik Jakub Tymmerman optuje wieżę należącą niegdyś do Mikołaja Kopernika.
22. 1496 Mikołaj Kopernik występuje jako świadek w akcie nominacji sekretarza biskupa Watzenrodego do złożenia protestu w sporze z zakonem krzyżackim; 1523 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku opozycję Marsa.
23. 1535 Biskup Maurycy Ferber nieoczekiwanie traci zdolność władania mową; 1616 Trybunał inkwizycyjny potępia system heliocentryczny jako heretycki.
24. 1514 Mikołaj Kopernik wyznacza położenie Saturna, by określić jego odległość od Słońca; 1529 Biskup Maurycy Ferber przesyła kapitule nowe denary, które na życzenie Mikołaja Kopernika zostały wymienione w toruńskiej mennicy Ludwika Decjusza; 1532 Mikołaj Kopernik leczy chorą siostrę kanonika Achacego Freundta; 1554 We Fromborku umiera kanonik warmiński Henryk Snellenberg, współpracownik Mikołaja Kopernika.
- 25.
26. 1517 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Bartąg (niem. *Gr. Bertung, Berting Teutonica*); 1523 Mikołaj Kopernik i Jan Sculteti udzielają odpowiedzi posłom Zygmunta I przybyłym w związku ze śmiercią biskupa Luzjańskiego; 1542 Mikołaj Kopernik przedstawia Kurii Apostolskiej prośbę o koadiutora; 1942 W Malborku umiera Eugen Brachvogel, wikariusz i sekretarz kapituły fromborskiej, historyk Warmii, twórca pierwszej izby pamiątkowej poświęconej Mikołajowi Kopernikowi.

27. 1869 We Fromborku umiera Anton Eichhorn, rektor *Hosianum*, dziekan kapituły fromborskiej, współzałożyciel i pierwszy prezes Warmińskiego Towarzystwa Historycznego (niem. *Historischer Verein für Ermland*).
28. 1519 Mikołaj Kopernik lokuje osadników we wsiach Myki (niem. *Micken, Mica*), Skajboty Wielkie (niem. *Skaiboten, Scaibot*) i Klebark Wielki (niem. *Gr. Kleeberg, Cleeberg*); 1532 Mikołaj Kopernik dostarcza biskupowi Ferberowi list Leonarda Niderhoffa.

MARZEC

1. 1535 Maurycy Ferber przekazuje kapitule warmińskiej informację, iż kilka dni temu stracił możliwość władania mową o czym powiadomił Mikołaja Kopernika; 1539 We Fromborku umiera kanonik i kustosz warmiński Feliks Reich.
2. 1517 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Sząbruk (niem. *Schönbrück, Schonebrucke*).
3. 1512 Umiera prepozyt kapituły Enoch Kobelau; 1537 Mikołaj Kopernik i Tiedemann Giese wydają dekret w sprawie wikarii św. Bartłomieja we Fromborku; 1539 Mikołaj Kopernik powiadamia Jana Dantyszka o pogrzebie kanonika Feliksa Reicha.
4. 1500 Mikołaj Kopernik obserwuje w Bolonii koniunkcję planety Saturn z Księżycem; 1504 Mikołaj Kopernik prawdopodobnie wchodzi w posiadanie wieży obronnej należącej do zmarłego kanonika Marcina Achtsnichta; 1517 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Pluski (niem. *Plautzig, Plauczk*).
5. 1616 Dzieło Mikołaja Kopernika *De revolutionibus* zostaje oficjalnie umieszczone na kościelnym Indeksie Ksiąg Zakazanych.
6. 1454 Król Kazimierz Jagiellończyk wystawia akt inkorporacyjny Prus Królewskich do Polski.
7. 1494 Mikołaj Kopernik przypuszczalnie obserwuje w Krakowie zaćmienie Słońca.
8. 1520 Przebywający w Gdańsku kanonik Tiedemann Giese powiadamia biskupa Fabiana Luzjańskiego o zniszczeniach w okolicach Pieniężna i we Fromborku wywołanych działaniami wojennymi; 1521 Mieszkańcy Elbląga odpierają najazd wojsk krzyżackich.
9. 1509 Początek sejmu walnego w Piotrkowie, w którym udział biorą Mikołaj Kopernik i Łukasz Watzenrode; 1497 Mikołaj Kopernik obserwuje w Bolonii zakrycie przez tarczę Księżyca Aldebarana (najjaśniejsza gwiazda w gwiazdozbiórze Byka). Oblicza paralaksę Księżyca i jego odległość od Ziemi; 1527 Mikołaj Kopernik zostaje wyznaczony przez biskupa warmińskiego Maurycego Ferbera delegatem na zjazd w Elblągu.
10. 1522 Mikołaj Kopernik zawiadamia kapitułę w Olsztynie, że z powodu wylewu rzeki Baudy nie będzie mógł wziąć udziału w zjeździe stanów Prus Królewskich w Grudziądzu.

11. 1515 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku moment równonocy wiosennej i rozpoczyna obserwacje Słońca; 1516 Mikołaj Kopernik wyznacza we Fromborku moment równonocy wiosennej; 1519 Mikołaj Kopernik zamieszkuje na zamku w Pieniężnie; 1519 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Wopy (niem. *Woppen, Voppen*); 1539 Mikołaj Kopernik przejmuje od kapituły fromborskiej kanonikat oraz prebendę po zmarłym Feliksie Reichu w imieniu Rafała Konopackiego.
12. 1519 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Wopy (niem. *Woppen, Voppen*) i przywraca gminie Nowy Dwór (niem. *Neuhof; Neu Hof*) 1 łan opuszczonej ziemi; 1529 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku zakrycie planety Wenus przez Księżyc.
- 13.
14. 1518 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Bartąg (niem. *Gr. Bertung, Berting Teutonica*).
15. 1518 Mikołaj Kopernik potwierdza transakcję handlową pomiędzy sołtysem wsi Gietrzwałd a kapelanem zamku olsztyńskiego; 1521 Pieniężno zostaje doszczętnie zniszczone przez siły krzyżackie.
16. 1464 Biskup Legendorf zawiera pokój ze Związkiem Pruskim; 1485 Dwunastoletni Mikołaj Kopernik prawdopodobnie obserwuje zaćmienie Słońca; 1540 W Gdańsku ukazuje się drukiem *Opowieść pierwsza* autorstwa Retyka; 1569 Król Zygmunt August wystawia dekret ustanawiający unię parlamentarną Prus Królewskich z Koroną Polską.
17. 1514 Mikołaj Kopernik wpłaca pierwszą ratę (75 grzywien) za nabycie tzw. kurii kanoniczej (dworu położonego poza obrębem murów wzgórza katedralnego) należącej uprzednio do prepozyta Enocha Kobelau.
18. 1522 W trakcie zjazdu stanów Prus Królewskich w Grudziądzu Mikołaj Kopernik i Tiedemann Giese występują ze skargą na bezprawne działania wielkiego mistrza w stosunku do poddanych kapituły.
- 19.
20. 1568 W Tapiewie umiera Albrecht Hohenzollern.
21. 1279 Henryk Fleming otrzymuje sakrę biskupią z rąk papieża Mikołaja III; 1494 Mikołaj Kopernik przypuszczalnie obserwuje całkowite zaćmienie Księżyca; 1522 Mikołaj Kopernik odczytuje treść swego traktatu o reformie monety pruskiej na zjeździe stanów Prus Królewskich w Grudziądzu; 1543 Cesarz Karol V otrzymuje wiadomość o niedawnym ukazaniu się drukiem dzieła *O obrotach* Mikołaja Kopernika.
22. 1518 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Stare Kawkowo (niem. *Alt Kockendorf, Cukendorf Antiqua*).
23. 1517 Mikołaj Kopernik lokuje osadników we wsiach Nagłady (niem. *Nagladen, Naglanden*), Linowo (niem. *Leinaw, Leynaw*) i Pluski (niem. *Plautzig, Plutzk*); 1539 Prepozyt kapituły warmińskiej Paweł Płotowski donosi Janowi Dantyszkowi, że gospodyni Mikołaja Kopernika nadal przebywa we Fromborku; 1589 Andrzej Batory, bratanek Stefana Batorego, obejmuje biskupstwo warmińskie.

24.

25. 1544 We Fromborku umiera Jerzy Donner, kanonik warmiński i przyjaciel Mikołaja Kopernika.

26. 1517 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Wójtowo (niem. *Fittigsdorf, Voytsdorf*); 1518 Mikołaj Kopernik lokuje osadników we wsiach Jonkowo (niem. *Jonkendorf, Jonikendorf*) i Mątki (niem. *Mondtken, Montiken*); 1521 Zostaje zawarty rozejm z Krzyżakami.

27. 1518 Mikołaj Kopernik lokuje osadników we wsiach Wołowno (niem. *Windtken, Vindica*), (niem. *Göttkendorf, Godkendorf*) i Łupstych (niem. *Abstich, Abestich*).

28.

29. 1512 W Toruniu umiera Łukasz Watzenrode, biskup warmiński; 1517 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Wójtowo (niem. *Fittigsdorf, Voytsdorf*); 1527 Biskup Maurycy Ferber wzywa Mikołaja Kopernika do Lidzbarka, bowiem zamierza odbyć z nim naradę w kwestii monetarnej; 1530 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku częściowe zaćmienie Słońca.

30. 1517 Zarządca krzyżacki w Pasłęku wystosowuje list od wielkiego mistrza Albrechta, w którym oskarża Mikołaja Kopernika (administratora dóbr kapituły) o zbrodniczą napaść na okręg morąski; 1519 Kanonik Aleksander Sculteti ustanawia Mikołaja Kopernika jednym ze swych pełnomocników do objęcia w jego imieniu kanonikatu po zmarłym Andrzej Koperniku.

31. 1531 Biskup Maurycy Ferber, w liście do elbląskiego wikarego Mikołaja Klefelda, skarży się na zabawę karnawałową urzędzą w Elblągu, w czasie której został ośmieszony on oraz kanonicy; 1564 W Krakowie umiera Jan Benedykt Solfa, wszechstronny humanista, doktor medycyny, nadworny lekarz królów polskich, kanonik i prepozyt kapituły warmińskiej, korespondent Mikołaja Kopernika.

KWIECIEŃ

1. 1284 Biskup Henryk Fleming wydaje przywilej lokacyjny dla zniszczonego w czasie wielkiego powstania Prusów (1260-1273) miasta Braniewa; 1527 Mikołaj Kopernik gości na dworze biskupim w Lidzbarku.

2. 1512 Mikołaj Kopernik bierze udział w pogrzebie biskupa Łukasza Watzenrodego we Fromborku.

3. 1504 Mikołaj Kopernik prawdopodobnie bierze udział w uroczystym powitaniu króla Aleksandra Jagiellończyka w Toruniu.

4. 1507 Mikołaj Kopernik prawdopodobnie powraca do Fromborka po pobycie w Krakowie na koronacji Zygmunta I; 1523 Król Zygmunt I oznajmia kapitule warmińskiej, iż wyznaczył już czterech kandydatów na przyszłego biskupa.

5. 1512 Mikołaj Kopernik uczestniczy w wyborze nowego biskupa warmińskiego, którym zostaje Fabian Luzjański; 1521 W Toruniu zostaje ogłoszony rozejm polsko-krzyżacki.

6. 1512 Mikołaj Kopernik bierze udział w wystawieniu pełnomocnictwa Tiedemannowi Giesemu w sprawie zabiegów o papieskie zatwierdzenie wyboru nowego biskupa; 1519 Mikołaj Kopernik lokuje osadników we wsiach Gietrzwałd (niem. *Dieterichswalde, Ditterichswalt*) i Gryźliny (niem. *Grieslienen, Greseling*); 1541 Książę Albrecht prosi Mikołaja Kopernika, aby ten przybył na do Królewca, by udzielić pomocy lekarskiej jego doradcy – Jerzemu von Kunheim.
7. 1507 Mikołaj Kopernik bierze udział w przyznaniu przez kapitułę warmińską szpitala we Fromborku zakonowi antonitów; 1521 W Toruniu zostaje podpisany czteroletni rozejm polsko-krzyżacki; 1527 Maurycy Ferber wzywa kapitułę, aby wydelegowała Mikołaja Kopernika na obrady Stanów Pruskich w Malborku, w których trakcie będzie dyskutowany problem monety; 1540 Mikołaj Kopernik i Retyk obserwują we Fromborku częściowe zaćmienie Słońca; 1542 Holenderski matematyk Gemma Frisius informuje Jana Dantyszka, że dzieło Mikołaja Kopernika trafiło już do druku.
8. 1523 Kanonik Tiedemann Giese w swym liście do Feliksa Reicha wspomina, iż Mikołaj Kopernik zachęca go do opublikowania polemiki z luteranami; 1525 Zostaje podpisany traktat krakowski potwierdzający sekularyzację krzyżackich Prus; 1534 Doktor Jan Apelt przesyła księciu Albrechtowi ułożony dla niego horoskop i proponuje, aby jego interpretacji dokonał Mikołaj Kopernik; 1541 Mikołaj Kopernik otrzymuje zgodę kapituły warmińskiej na wyjazd do Królewca.
9. 1536 Maurycy Ferber informuje lekarza królewskiego Benedykta Solfę o swojej chorobie (kamica nerkowa), którą opanował wezwany Mikołaj Kopernik.
10. 1525 Albrecht Hohenzollern składa w Krakowie uroczysty hołd lenny królowi Zygmuntovi I.
11. 1519 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika w podolsztyńskiej wsi Dywity (niem. *Diwitten, Dewyten*); 1533 Mikołaj Kopernik informuje Jana Dantyszka, że nie będzie mógł przybyć do Lubawy z powodu ważnych zajęć, które zatrzymują go we Fromborku; 1538 Biskup Jan Dantyszek informuje Tiedemanna Giesego o swej chorobie.
12. 1512 Andrzej Kopernik zostaje pozbawiony prawa optowania folwarków; 1540 Mikołaj Kopernik bierze udział w nadaniu kanonikatu i prebendy Jerzemu Donnerowi.
13. 1523 Maurycy Ferber zostaje obrany biskupem warmińskim; 1541 Książę Albrecht prosi kapitułę warmińską, aby ta wyraziła zgodę na dłuższy pobyt Mikołaja Kopernika na królewieckim dworze.
14. 1519 Mikołaj Kopernik lokuje osadników we wsiach Mątki (niem. *Mondtken, Montikendorff*) i Sząbruk (niem. *Schönbrück, Schonebrugk*); 1539 Stanisław Hozjusz oficjalnie otrzymuje kantorię, którą tymczasowo przydzielono Aleksandrowi Scultetiemu.
15. 1538 Biskup Jan Dantyszek informuje Tiedemanna Giesego, że jego stan uległ poprawie dzięki staraniom Mikołaja Kopernika; 1541 Retyk powiadamia luterskiego teologa Pawła Ebera, iż oczekuje na ukończenie przez Mikołaja

- Kopernika dzieła *O obrotach*; 1541 Kapituła warmińska wyraża zgodę na przedłużenie pobytu Mikołaja Kopernika na dworze księcia Albrechta.
16. 1505 Mikołaj Kopernik prawdopodobnie dołącza do orszaku Łukasza Watzenrodego wyruszającego na sejm w Radomiu; 1525 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku gwiazdę *alfa Virginis (Spica)*; 1538 Mikołaj Kopernik przybywa do Lubawy.
  - 17.
  18. 1539 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku częściowe zaćmienie Słońca.
  19. 1517 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Brąswałd (niem. *Braunswalde, Brunswaldt*); 1524 Do Braniewa przybywa protestancki kaznodzieja wysłany przez biskupa sambijskiego; 1528 Mikołaj Kopernik w obszernym liście do kanonika Feliksa Reicha wyjaśnia niezrozumiałe dla niego szczegóły swego traktatu *Monete cudende ratio*.
  20. 1539 Wojewoda pomorski i starosta świecki Jerzy Konopacki składa podziękowania Janowi Dantyszkowi za listy przesłane mu przez Mikołaja Kopernika w sprawie objęcia przez jego syna (Rafała Konopackiego) kanonikatu; 1541 Luteranśki teolog Andrzej Osiander odpowiada na pismo, które otrzymał od Mikołaja Kopernika.
  21. 1506 Mikołaj Kopernik prawdopodobnie dołącza do orszaku Łukasza Watzenrodego wyruszającego na dwór królewski w Wilnie.
  22. 1589 W Lidzbarku umiera Marcin Kromer, biskup warmiński; 1547 Achacy Trenck rezygnuje z posiadania wieży należącej niegdyś do Mikołaja Kopernika.
  23. 1517 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Ługwałd (niem. *Hochwalde, Hogenwalt*); 1540 Tiedemann Giese przesyła księciu Albrechtowi egzemplarz *Opowieści pierwszej* Retyka i prosi, aby otoczył autora dzieła swą opieką.
  24. 1532 Maurycy Ferber wzywa Mikołaja Kopernika do Lidzbarka, by zasięgnąć jego porady medycznej.
  25. 1532 Mikołaj Kopernik przybywa do Lidzbarka Warmińskiego; 1538 Mikołaj Kopernik kieruje list do Jana Dantyszka w sprawie kanonikatów biskupa i Giesego; 1571 Kapituła warmińska zwiiera umowę z rurmistrzem Walentym Hendlem dotyczącą wykonania wodociągu we Fromborku.
  26. 1515 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku położenie Słońca w środku znaku Byka.
  27. 1529 Biskup Maurycy Ferber nakłania kapitułę, aby ta wydelegowała Mikołaja Kopernika na sejmik pruski do Malborka; 1539 Mikołaj Kopernik przybywa do Lubawy na wieść o chorobie Tiedemanna Giesego.
  28. 1342 Następuje poświęcenie prezbiterium katedry we Fromborku.
  29. 1504 Rada Prus Królewskich składa hołd królowi Aleksandrowi Jagiellończykowi; 1510 Kanonik Fabian Luzjański zawiadamia kanclerza zakonu krzyżackiego o swej nieudanej próbie wykradzenia mapy Prus Królewskich sporządzonej przez Mikołaja Kopernika.
  30. 1520 Mikołaj Kopernik obserwuje w Olsztynie opozycję Jowisza.

MAJ

1. 1530 Biskup Maurycy Ferber sporządza testament, w którym zapisuje Mikołajowi Kopernikowi sumę 100 florenów; 1584 Eliasz Cimber, wysłannik astronoma Tycho Brahego, opuszcza Kopenhagę i wyrusza w podróż do Fromborka.
- 2.
3. 1518 Mikołaj Kopernik lokuje osadników we wsi Zalbki (niem. *Salbken; Glandemansdorf*); 1538 Feliks Reich informuje Jana Dantyszka o chorobie Mikołaja Kopernika; 1541 Mikołaj Kopernik powraca do Fromborka po pobycie na dworze księcia Albrechta w Królewcu; 1660 W Oliwie zostaje zawarty traktat kończący pięcioletnie zmagania polsko-szwedzkie.
4. 1519 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Tomaszkowo (niem. *Thomsdorf; Thomesdorf*).
5. 1504 W Krakowie przychodzi na świat Stanisław Hozjusz; 1514 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku moment opozycji Saturna.
6. 1521 Mikołaj Kopernik lokuje osadników we wsiach Likusy (niem. *Likusen, Licosa*) i Jaroty (niem. *Jomendorf, Jomendorf*), Redykajny (niem. *Redigkainen, Redecaim*).
7. 1529 Zmagający się z dolegliwościami żołądka Maurycy Ferber prosi fromborską kapitułę, aby ta natychmiast wysłała do niego Mikołaja Kopernika z koniecznymi lekami.
8. 1517 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Porbady (niem. *Neu-Schöneberg, Schoneberg Noua*); 1518 Mikołaj Kopernik prawdopodobnie przybywa do komornictwa braniewskiego w celu walki z epidemią.
9. 1528 Mikołaj Kopernik i Maurycy Ferber biorą udział w Sejmiku Generalnym Prus Królewskich w Malborku; 1541 Mikołaj Kopernik wpłaca do kasy budowlanej kapituły sumę 200 grzywien; 1809 W Piszewie koło Jezioran przychodzi na świat Anton Eichhorn.
10. 1584 Eliasz Cimber przybywa do Gdańska.
11. 1529 Mikołaj Kopernik prawdopodobnie bierze udział w Sejmiku Generalnym Prus Królewskich w Malborku jako doradca Maurycyego Ferbera w sprawach monetarnych; 1565 Dziekan Eggert Kempen uzyskuje zgodę kapituły na przebudowanie kurii.
12. 1504 Mikołaj Kopernik i Łukasz Watzenrode prawdopodobnie dołączają do orszaku królewskiego zmierzającego do Gdańska; 1539 Tiedemann Giese powiadamia Aleksandra Scultetiego o swych dyskusjach z Mikołajem Kopernikiem na temat kłopotów, w które popadł adresat listu.
13. 1584 Eliasz Cimber dociera do Fromborka.
14. 1517 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Sząbruk (niem. *Schönbrück, Schonenbrugk*); 1539 Retyk – w drodze do Fromborka – dociera do Poznania.

15. 1620 Zostają ogłoszone ustępy, które powinny zostać usunięte z *De revolutionibus*, aby dzieło Kopernika zostało uznane za dozwolone przez Kongregację ds. Indeksu.
16. 1538 Jan Tresler powiadamia Jana Dantyszka o swym spotkaniu z Mikołajem Kopernikiem we Fromborku
17. 1490 W Ansbach przychodzi na świat Albrecht Hohenzollern, ostatni wielki mistrz krzyżacki i pierwszy „książę w Prusach”; 1517 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Słupy (niem. *Stolpen, Stolpe*); 1519 Fabian Luzjański w swym liście do Tiedemanna Giesego wspomina o mapie okolic Zalewu Wiślanego sporządzonej przez Mikołaja Kopernika; 1551 Uderzenie pioruna wywołuje pożar dachu katedry fromborskiej; 1584 Eliasz Cimber rozpoczyna zleczone mu obserwacje.
18. 1504 Mikołaj Kopernik i Łukasz Watzenrode biorą udział w uroczystym powitaniu polskiego króla Aleksandra Jagiellończyka w Elblągu; 1512 Łukasz Watzenrode otrzymuje bullę konfirmacyjną wystawioną przez papieża Innocentego VIII; 1855 W Lipsku przychodzi na świat Ludwik Antoni Birkenmajer, historyk nauki, wybitny znawca spuścizny Mikołaja Kopernika.
- 19.
20. 1504 Mikołaj Kopernik bierze udział w rozprawie rozwodowej mieszczanina elbląskiego Filipa Hokenera i jego żony Katarzyny; 1521 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Klebark Wielki (niem. *Gr. Kleeberg, Cleberg Maior*); 1568 Umiera Albrecht Hohenzollern, książę w Prusach; 1539 Jerzy Joachim Retyk przybywa do Fromborka, by poznać nauki Mikołaja Kopernika.
21. 1543 We Fromborku umiera Mikołaj Kopernik.
22. 1517 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Wołowno (niem. *Windtken, Vindica*); 1507 Biskup Jan Wilde ponownie konsekruje kościół parafialny we Fromborku; 2010 We Fromborku następuje powtórny pochówek szczątków Mikołaja Kopernika.
23. 1521 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Klebark Wielki (niem. *Gr. Kleeberg, Cleberg Maior*).
24. 1540 Król Zygmunt I uznaje Aleksandra Scultetiego za heretyka i skazuje go na banicję.
25. 1504 Mikołaj Kopernik i Łukasz Watzenrode prawdopodobnie przybywają do Gdańska; 1326 W Lidzbarku umiera Eberhard z Nysy, biskup warmiński; 1517 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Likusy (niem. *Likusen, Lycosen*); 1582 Dziekan Eggert Kempen rezygnuje z posiadania wieży należącej niegdyś do Mikołaja Kopernika.
- 26.
- 27.
28. 1454 Kapituła warmińska składa przysięgę wierności Kazimierzowi Jagiellończykowi; 1532 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku planetę Wenus.
29. 1519 Mikołaj Kopernik potwierdza transakcję finansową sołtysa Palma i wikariusza warmińskiego Jerzego Schönsee.
- 30.

31. 1503 Mikołaj Kopernik uzyskuje tytuł doktora prawa kanonicznego na uniwersytecie w Ferrarze; 1519 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Kieżliny (niem. *Köslienen, Coseler*). 1519 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Jaroty (niem. *Jomendorf, Jomendorf*).

CZERWIEC

1. 1480 Na świat przychodzi Tiedemann Giese, kustosz kapituły warmińskiej, biskup chełmiński i warmiński, najbliższy przyjaciel Mikołaja Kopernika; 1543 Achacy Trenck, w drodze tzw. opcji, nabywa wieżę należącą dotychczas do Mikołaja Kopernika, natomiast Leonard Niderhoff optuje dotychczasowy folwark wielkiego astronoma; 1542 Papież Paweł III mianuje Jana Loitza koadiutorem kanonikatu i prebendy Mikołaja Kopernika.
2. 1504 Mikołaj Kopernik prawdopodobnie jest świadkiem złożenia uroczystego hołdu mieszczan gdańskich Aleksandrowi Jagiellończykowi; 1509 Mikołaj Kopernik prowadzi w Krakowie obserwację częściowego zaćmienia Księżyca.
3. 1512 Początek posiedzenia kapituły, w którego trakcie Mikołaj Kopernik w drodze tzw. opcji nabywa kolejny folwark kanoniczny; 1524 Mikołaj Kopernik w liście skierowanym do kartografa Bernarda Wapowskiego niezwykle krytycznie odnosi się do treści traktatu astronoma Jana Wernera z Norymbergi; 1525 Wojska polskie przejmują kontrolę nad Braniewem.
4. 1516 Biskup Paweł z Middelburga, w liście do papieża Leona X, informuje go, iż otrzymał projekt reformy kalendarza juliańskiego autorstwa Mikołaja Kopernika; 1517 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Klebark Mały (niem. *Kl. Kleeberg; Cleberg Noua*); 1539 Marcin Luter wygłasza krytyczną opinię na temat heliocentrycznego modelu świata opracowanego przez Mikołaja Kopernika.
5. 1512 Mikołaj Kopernik dokonuje we Fromborku obserwacji momentu opozycji planety Mars; 1553 W Urbino przychodzi na świat Bernardino Baldi, włoski humanista, autor najstarszej zachowanej biografii Kopernika.
6. 1511 Fabian Luzjański powiadamia kanclerza Zakonu, iż podjęta przez niego kolejna próba odnalezienia mapy Kopernika również zakończyła się niepowodzeniem; 1531 Maurycy Ferber domaga się, aby rada miasta Elbląga ustaliła i ukarała głównych organizatorów gorszącej maskarady ulicznej; 1584 Eliasz Cimber kończy swe obserwacje.
7. 1518 Mikołaj Kopernik prawdopodobnie obserwuje w Olsztynie częściowe zaćmienie Słońca; 1584 Eliasz Cimber wyrusza do Królewca.
8. 1536 Mikołaj Kopernik zawiadamia Jana Dantyszka, że nie będzie mógł wziąć udziału uroczystościach ślubnych jego krewniej; 1541 Biskup Jan Dantyszek informuje kapitułę fromborską, że jest zainteresowany spotkaniem z Mikołajem Kopernikiem w Braniewie.
9. 1541 Mikołaj Kopernik bierze udział w naradzie z Janem Dantyskiem.

10.

11. 1461 Ojciec Mikołaja Kopernika przekazuje radzie Starego Miasta Torunia sztukę sukna na opłacenie wojsk walczących z Krzyżakami; 1504 Początek zjazdu rady Prus Królewskich z Aleksandrem Jagiellończykiem w Malborku, w której udział bierze Mikołaj Kopernik; 1571 We Wrocławiu umiera Eustachy Knobelsdorf, kanonik i kustosz warmiński, poeta humanistyczny, propagator teorii Mikołaja Kopernika.

12. 1457 Eneaszy Sylwiusz Piccolomini zostaje wybrany biskupem warmińskim.

13.

14. 1541 Książę Albrecht prosi Mikołaja Kopernika o przekazanie informacji uzyskanych od Jana Benedykta Solfy księżęciem posłańcowi.

15. 1541 Mikołaj Kopernik informuje Albrechta, iż zwrócił się do Jana Benedykta Solfy o pomoc w sprawie choroby Jerzego von Kunheim, ale nie uzyskał jeszcze odpowiedzi; 1571 Dziekan Eggert Kempen nabywa wieżę należącą niegdyś do Mikołaja Kopernika.

16.

17. 1537 Wrocławski lekarz i kanonik Jan Tresler wysyła list do Mikołaja Kopernika.

18. 1536 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku częściowe zaćmienie Słońca.

19. 1531 Maurycy Ferber dziękuje kanonikowi Achacemu Freundtowi za pomoc w celu ustalenia organizatorów zabawy ulicznej w Elblągu.

20. 1541 Mikołaj Kopernik otrzymuje list Jana Benedykta Solfy w sprawie choroby doradcy księcia Albrechta; 1542 W Wittenberdze ukazuje się drukiem traktat Mikołaja Kopernika poświęcony trygonometrii (łac. *De lateribus et angulis triangulorum*).

21. 1541 Mikołaj Kopernik odsyła list Jana Benedykta Solfy księciu Albrechtowi.

22. 1541 Książę Albrecht dziękuje Mikołajowi Kopernikowi za przesłane mu – razem z listem Solfy – pismo; 1633 Galileusz zostaje zmuszony przez trybunał inkwizycyjny do publicznego odrzucenia teorii Kopernika.

23.

24. 1510 Mikołaj Kopernik prawdopodobnie bierze udział w międzynarodowym zjeździe w Poznaniu, zwołanym w celu zażegnania konfliktu polsko-krzyżackiego.

25.

26.

27. 1541 Mikołaj Kopernik w swym liście dziękuje biskupowi Dantyszkowi za ułożony przez niego wiersz (epigram); 1571 Eggert Kempen zostaje wybrany dziekanem kapituły.

28. 1584 Eliaszy Cimber opuszcza Królewiec i udaje się ponownie do Fromborka.

29. 1517 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Klebark Mały (niem. *Kleeberg, Cleberg Noua*); 1543 Książę Albrecht powiadamia egzekutorów testamentu Mikołaja Kopernika, iż dokonał on pewnego zapisu na rzecz swej siostrzenicy – Krystyny Stulpawitz; 1556 W Moguncji umiera Teodoryk Reden, kanonik warmiński, zwolennik teorii heliocentrycznej i egzekutor testamentu Mikołaja Kopernika.

LIPIEC

1. 1537 W Lidzbarku umiera Maurycy Ferber, biskup warmiński; 1540 Mikołaj Kopernik kieruje list do Andrzeja Osiandera, za zapytaniem o najlepszy sposób ogłoszenia dzieła *O obrotach*.
2. 1282 Na Warmię przybywa biskup Henryk Fleming; 1621 W Londynie umiera Thomas Harriot, angielski matematyk, astronom, autor mapy Księżyca i zwolennik poglądów Kopernika.
3. 1499 Kapituła warmińska postanawia po raz pierwszy przydzielić swym członkom wieże obronne znajdujące się w obrębie dziedzińca katedralnego.
4. 1537 Mikołaj Kopernik i kanonik Feliks Reich przewożą ciało zmarłego biskupa z Lidzbarka Warmińskiego do Fromborka; 1584 Eliasz Cimber wyrusza do Gdańska.
5. 1956 Władze Czechosłowacji przekazują rękopis *De revolutionibus* w darze narodowi polskiemu; 1539 Jan Dantyszek dowiaduje się, że Tiedemann Giese gości w Lubawie Mikołaja Kopernika, którego oskarża o konkubinat.
6. 1511 Albrecht Hohenzollern zostaje oficjalnie wielkim mistrzem zakonu krzyżackiego; 1521 Książę Albrecht wydaje mandat ustanawiający luteranizm oficjalną religią w Prusach Książęcych; 1528 Mikołaj Kopernik bierze udział w spotkaniu z przedstawicielami Prus Książęcych w Bartoszycach, w trakcie którego zostaje przyjęta wspólna ordynacja krajowa (niem. *Landesordnung*); 1543 Dziekan Leonard Niderhoff w drodze tzw. opcji nabywa kurię (kanonię) zewnętrzną należącą dotychczas do Mikołaja Kopernika;
7. 1584 Eliasz Cimber udaje się w podróż powrotną do Danii; 1539 Tiedemann Giese udziela odpowiedzi na list Jana Dantyszka w sprawie Kopernika.
8. 1310 Biskup warmiński Eberhard z Nysy przyznaje Fromborkowi prawa miejskie.
9. 1462 Ojciec Mikołaja Kopernika udziela radzie Starego Miasta Torunia pożyczki, by ta mogła udzielić pomocy Kazimierzowi Jagiellończykowi; 1529 Mikołaj Kopernik zostaje zobligowany przez Maurycego Ferbera do podjęcia prac nad mapą Prus; 1531 Maurycy Ferber informuje biskupa krakowskiego Piotra o gorszącej maskaradzie elbląskiej i zapowiada złożenie skargi do króla Zygmunta I.
10. 1277 Henryk Fleming zostaje pierwszym prepozytem kapituły warmińskiej; 1523 Mikołaj Kopernik, na mocy mandatu Zygmunta I, przejmuje zarząd nad warmińskimi miastami i zamkami; 1529 Maurycy Ferber nakłania Aleksandra Scultetiego do podjęcia współpracy z Mikołajem Kopernikiem w celu opracowania mapy Prus; 1626 Wojska szwedzkie Gustawa II Adolfa zajmują i łupią Braniewo.
11. 1626 Wojska szwedzkie zajmują Frombork i plądrują bibliotekę diecezji warmińskiej zawierającą książki należące do Mikołaja Kopernika.

12. 1517 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Wójtowo (niem. *Fittigsdorf, Voytsdorf*); 1518 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Gryżliny (niem. *Grieslienen, Greseling*).
13. 1520 Mikołaj Kopernik obserwuje w Olsztynie opozycję Saturna.
- 14.
15. 1300 Umiera Henryk Fleming, drugi biskup warmiński; 1462 Wojska wielkiego mistrza Ludwika von Erlichshausena przystępują do regularnego oblężenia Fromborka; 1479 Biskup warmiński Mikołaj Tungen podpisuje traktat piotrkowski, na mocy którego kapituła zostaje zobowiązana do wyboru na stolec biskupi kandydata „miłego” polskiemu władcy; 1540 Tiedemann Giese przesyła Mikołajowi Kopernikowi list, w którym składa mu podziękowania za wskazówki dotyczące leczenia swej choroby; 1541 Brukselski uczyony Cornelius Scepperus powiadamia biskupa Jana Dantyszka, iż otrzymał *Opowieść pierwszą* Retyka; 1973 We Fromborku zostaje odsłonięty pomnik Mikołaja Kopernika dłuta Mieczysława Weltera.
16. 1502 Andrzej Kopernik zostaje mianowany jednym z prokuratorów kapituły warmińskiej w spornej sprawie z zakonem krzyżackim.
17. 1523 Papież konfirmuje wybór Maurycego Ferbera na biskupa warmińskiego; 1861 Królewskie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przekazuje Wieżę Kopernika kapitule warmińskiej.
18. 1526 Rada Prus królewskich wystosowuje list do Ludwika Decjusza, w którym polemizuje z jego projektem reformy monety pruskiej.
19. 1462 Ludwik von Erlichshausen związa oblężenie warowni fromborskiej.
20. 1541 Profesor uniwersytetu w Lowanium Gemma Frisius wzywa Jana Dantyszka, aby ten wpłynął na przyspieszenie druku traktatu Mikołaja Kopernika.
21. 1455 Oddziały gdańskie docierają pod Frombork w celu uchronienia warowni przed przejściem przez wojska Zakonu; 1551 Stanisław Hozjusz odbywa uroczysty ingres do katedry fromborskiej.
22. 1516 Kapituła fromborska w obszernym liście skierowanym do króla Zygmunta I oskarża zakon krzyżacki o napady i gwałty na mieszkańcach Warmii.
23. 1467 W Bartoszcach umiera Paweł Legendorf, biskup warmiński; 1584 Elias Cimper dociera na duńską wyspę Hven.
- 24.
25. 1521 Kanonicy warmińscy Tiedemann Giese i Jan Sculteti reprezentują Fabiana Luzjańskiego na zjeździe stanów Prus Królewskich w Grudziądzu; 1830 We Fromborku powstaje parafia ewangelicka.
26. 1543 Tiedemann Giese kieruje list do Retyka, w którym proponuje umieszczenie w kolejnym wydaniu *O obrotach* stosownej przedmowy wraz z biografią Kopernika.
27. 1531 Mikołaj Kopernik odpowiada na napomnienie Maurycego Ferbera spowodowane zapewnieniem noclegu dwóm kobietom; 1538 Stanisław Hozjusz osobiście obejmuje kanonikat i prebendę we Fromborku.

28. 1243 Wilhelm z Modeny, na polecenie papieża Innocentego IV, dokonuje w Anagni podziału Prus na cztery diecezje: chełmińską, pomezzańską, warmińską i sambijską; 1501 Mikołaj Kopernik uzyskuje zgodę kapituły na dalsze (dwuletnie) studia medyczne we Włoszech; 1516 Mikołaj Kopernik bierze udział w kontroli skarbcza kapituły w związku z napadami rozbójników; 1543 Książę Albrecht otrzymuje egzemplarz dzieła *O obrotach*.
29. 1515 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku położenie Słońca w środku znaku Lwa.
30. 1243 Papież zatwierdza podział Prus na cztery diecezje; 1521 Podczas trwania zjazdu stanów Prus Królewskich w Grudziądzu Tiedemann Giese składa skargę na wielkiego mistrza Albrechta oraz zakon krzyżacki z powodu bezprawnego zagarnięcia warmińskich miast i wsi w trakcie obowiązywania rozejmu; 1538 Jan Dantyszek powiadamia Tiedemanna Giesego, iż wybiera się na objazd posiadłości wraz z Mikołajem Kopernikiem i kustoszem Feliksem Reichem.
31. 1511 Mikołaj Kopernik bierze udział w złożeniu do skarbcza kapituły pieniędzy przywiezionych z Olsztyna.

SIERPIEŃ

1. 1540 Norymberski drukarz Jan Petreius wyraża nadzieję, iż Mikołaj Kopernik zechce opublikować swe dzieło w należącej do niego oficynie; 1951 Dekretem prymasa Stefana Wyszyńskiego zostaje reaktywowana warmińska kapituła katedralna.
2. 1517 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Skajboty (niem. *Skaiboten, Scaibot*).
3. 1543 Kanonik Jerzy Donner śle podziękowania księciu Albrechtowi za list z wiadomością na temat *De revolutionibus*.
4. 1538 Jan Dantyszek powiadamia Tiedemanna Giesego o swej naradzie z Mikołajem Kopernikiem i Feliksem Reichem; 1551 Mistrz Galen z Brabantu przystępuje do naprawy dachu katedry fromborskiej.
5. 1579 W Capranica pod Rzymem umiera Stanisław Hozjusz; 1547 Kanonik Eustachy Knobelsdorf optuje, należącą niegdyś do Mikołaja Kopernika, wieżę.
- 6.
7. 1524 Mikołaj Kopernik dokonuje we Fromborku pomiaru paralaksy Księżyca.
- 8.
9. 1537 Mikołaj Kopernik przesyła Janowi Dantyszkowi listy z aktualnymi wiadomościami politycznymi, które otrzymał od Jana Treslera z Wrocławia.
10. 1467 Mikołaj Tungen zostaje wybrany biskupem warmińskim.
11. 1523 Mikołaj Kopernik określa we Fromborku apogeum orbity Marsa.
12. 1308 Biskup Eberhard z Nysy nadaje Lidzbarkowi Warmińskiemu prawa miejskie.
13. 1542 W Norymberdze wychodzi drukiem dziełko *Dwa przemówienia* (łac. *Orationes duae*) autorstwa Retyka.

14. 1454 Ojciec Mikołaja Kopernika, przybywa do Gdańska, by odzyskać część długów, zaciągniętych przez stany pruskie z powodu wojny z Zakonem; 1519 Mikołaj Kopernik lokuje osadników we wsiach Klebark Mały (niem. *Kl. Kleeberg; Cleberg Noua*), Ługwałd (niem. *Hochwalde, Hogenwalt*) i Wołowno niem. *Windtken, Vindica*).
15. 1517 Mikołaj Kopernik opracowuje pierwszy zarys rozprawy dotyczącej reformie stosunków pieniężnych Prus Królewskich, czyli *Rozmyślenia* (łac. *Meditata*).
16. 1502 Na posiedzeniu kapituły we Fromborku Łukasz Watzenrode domaga się od kanoników warmińskich, aby ci nosili przed nim pastorał. Biskup deklaruje również, iż zmusi do tego swych siostrzeńców – Mikołaja i Andrzeja Koperników.
17. 1518 Kapituła powiadamia Fabian Luzjańskiego o rozboju dokonanym przez poddanego krzyżackiego Kaspara Paipo na obszarze komornictwa pieniężnińskiego (melzackiego) zarządzanego przez Mikołaja Kopernika.
18. 1538 Ciężko chory Feliks Reich zapisuje Mikołajowi Kopernikowi swój zbiór dokumentów dotyczących kwestii monetarnych.
19. 1458 Biskup warmiński Eneaszy Sylwiusz Piccolomini zostaje wybrany papieżem i przybiera imię Piusa II; 1462 Wielki mistrz Ludwik von Erlichshausen odstępuje od oblężenia Fromborka.
20. 1521 Mikołaj Kopernik, jako komisarz Warmii, bierze udział w posiedzeniu kapituły fromborskiej w Olsztynie.
21. 1541 Mikołaj Kopernik i Joachim Retyk obserwują we Fromborku częściowe zaćmienie Słońca; 1565 Z inicjatywy kardynała Hozjusza powstaje w Braniewie kolegium jezuickie (łac. *Collegium Hosianum*).
22. 1537 Tiedemann Giese sugeruje biskupowi chełmińskiemu Janowi Dantyszkowi, iż na liście kandydatów na biskupa warmińskiego należy uwzględnić Mikołaja Kopernika.
23. 1537 Mikołaj Kopernik bierze udział w obradach kapituły fromborskiej dotyczących zagadnień związanych z nadchodzącą elekcją biskupa warmińskiego.
24. 1595 W Londynie umiera Thomas Digges, angielski matematyk i astronom, autor pierwszego przekładu dzieła *De revolutionibus* na język angielski.
25. 1530 Prusy Książęce przyjmują Konfesję Augsburską jako obowiązującą.
26. 1495 Umiera kanonik fromborski Jan Zanau, którego następcą zostaje Kopernik; 1521 Mikołaj Kopernik bierze udział w posiedzeniu kapituły, w trakcie którego postanawia zachować swój dotychczasowy folwark; 1523 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku całkowite zaćmienie Księżyca.
27. 3
28. 1250 konsekruje Anzelma na biskupa warmińskiego; 1541 Retyk przesyła Albrechtowi Hohenzollernowi mapę Prus oraz zadedykowany mu traktat, w którym wspomina o swym mistrzu – Mikołaju Koperniku.
29. 1541 Retyk prosi księcia Albrechta o wystawienie pism polecających, które umożliwią mu opublikowanie dzieła Mikołaja Kopernika; 1543 Rada miejska Norymbergi powiadamia Tiedemanna Giesego, że nie może podjąć żadnych kroków

przeciw drukarzowi Janowi Petreiusowi, który usunął z dzieła Kopernika oryginalną przedmowę.

30.

31.

WRZESIEŃ

1. 1507 Mikołaj Kopernik i Łukasz Watzenrode biorą udział w zjeździe stanów Prus Królewskich w Elblągu; 1526 Mikołaj Kopernik bierze udział w obradach powszechnego zjazdu stanów Warmii w Lidzbarku; 1541 Książę Albrecht wystosowuje prośbę do elektora saskiego, aby ten zatwierdził Retyka jako wykładowcę na uniwersytecie w Wittenberdze i zezwolił na druk dzieła *O obrotach*.
2. 1288 Biskup Henryk Fleming dokonuje podziału diecezji warmińskiej na dwie domeny: biskupią i kapitulną.
- 3.
4. 1512 Ze względu na postępującą chorobę Andrzej Kopernik zostaje pozbawiony prawa udziału w pracach kapituły warmińskiej; 1537 Mikołaj Kopernik zostaje jednym z czterech kandydatów do godności biskupa warmińskiego.
5. 1948 Następuje uroczyste otwarcie Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku.
6. 1522 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku całkowite zaćmienie Księżyca.
- 7.
8. 1537 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku planetę Mars.
- 9.
10. 1543 Kapituła warmińska donosi Janowi Dantyszkowi, że Anna Schilling nadal pojawia się we Fromborku.
11. 1520 Mikołaj Kopernik, w imieniu kapituły fromborskiej, wystosowuje list do Fabiana Luzjańskiego w sprawie wikarii wakującej po śmierci Henryka Bornmana.
12. 1506 Mikołaj Kopernik uczestniczy w zjeździe stanów Prus Królewskich z komisarzami króla Aleksandra w Malborku; 1539 Tiedemann Giese powiadamia Jana Dantyszka, że odbył rozmowę z Mikołajem Kopernikiem w sprawie Anny Schilling; 1635 W Sztumskiej Wsi zostaje podpisany rozejm polsko-szwedzki, na mocy którego Szwedzi wycofują się z Prus;
13. 1539 Kanonik Achacy Trenck powiadamia Jana Dantyszka, że rozmawiał w Lubawie z Mikołajem Kopernikiem, który zapewnił go, że już nigdy nie spotka się ze swą gospodynią; 1772 Komisarze króla Fryderyka II obwieszczają we Fromborku patent o zaborze ziem polskich.
14. 1515 Mikołaj Kopernik wyznacza moment równonocy jesiennej; 1519 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Ługwałd (niem. *Hochwalde, Hogenwalt*).

15. 1523 Mikołaj Kopernik przybywa do Lidzbarka Warmińskiego; 1524 Mikołaj Kopernik i Jan Tymmerman, jako posłowie kapituły warmińskiej, przybywają do Olsztyna.
- 16.
- 17.
18. 1461 Biskup warmiński Paweł Legendorf przystępuje do oblężenia – bronionego przez czeską załogę na służbie polskiej – Fromborka.
19. 6
20. 1260 Wybucha drugie powstanie Prusów; 1537 Jan Dantyszek zostaje jednogłośnie wybrany biskupem warmińskim; 1541 Książę Albrecht dziękuje Retykowi za przesłane listy i prosi o przekazanie pozdrowień Marcinowi Lutrowi i Filipowi Melanchtonowi.
21. Paweł Legendorf przyjmuje sakrę biskupią z rąk Jana Gruszczyńskiego – arcybiskupa gnieźnieńskiego.
22. 1526 Maurycy Ferber zobowiązuje swych poddanych do pozostania przy wierze katolickiej i potępia luteran (protestantów).
23. 1492 Mikołaj Kopernik prawdopodobnie bierze udział w uroczystościach koronacyjnych Jana Olbrachta; 1539 Retyk kończy pracę na tekstem *Opowieści pierwszej* (łac. *Narratio prima*).
- 24.
25. 1513 Mikołaj Kopernik bierze udział w podpisaniu pełnomocnictwa dla arcybiskupa Jana Łaskiego do ubiegania się w Rzymie o zatwierdzenie nowego układu piotrkowskiego; 1822 Traktat *De revolutionibus* zostaje uwolniony od Indeksu.
26. 1626 W Starym Targu (niem. *Altmark*) zostaje podpisany sześcioletni rozejm polsko-szwedzki.
27. 1522 Mikołaj Kopernik dokonuje we Fromborku pomiaru paralaksy Księżyca.
28. 1541 Mikołaj Kopernik informuje Jana Dantyszka, iż nie posiada oryginału ułożonego przez niego epitafium na cześć Łukasza Watzenrodego.
29. 1504 Początek zjazdu stanów Prus Królewskich Malborku, w którym udział prawdopodobnie bierze Mikołaj Kopernik; 1508 Papież Juliusz II zezwala Mikołajowi Kopernikowi na dożywotnie posiadanie większej liczby beneficjów oraz na czerpanie z nich dochodów; 1538 Mikołaj Kopernik bierze udział w konsekracji Tiedemanna Giesego na biskupa chełmińskiego.
30. 1550 W Göppingen przychodzi na świat Michael Maestlin, niemiecki matematyk i astronom, nauczyciel Jana Keplera.

PAŹDZIERNIK

1. 1521 Wojska polskie pod wodzą Janusza Świerczowskiego przerywają oblężenie Braniewa; 1550 Jerzy Joachim Retyk publikuje traktat *Nowe efemerydy* (łac. *Ephemerides novae*).

2.

3. 1523 Zjazd stanów Prus Królewskich w Grudziądzu, zgodnie z projektem Mikołaja Kopernika, podejmuje decyzję o wybiciu nowej monety w Gdańsku.
4. 1582 Papież Grzegorz XIII – opierając się na *Tablicach pruskich* Erazma Reinholda – przeprowadza reformę kalendarza.
5. 1667 Czeski magnat Otton von Nostitz wchodzi w posiadanie autografu *De revolutionibus*.
6. 1511 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku całkowite zaćmienie Księżyca; 1530 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku całkowite zaćmienie Księżyca; 1935 W Chojnowie przychodzi na świat Alojzy Szorc, kanonik fromborski i historyk Warmii.
7. 1514 Mikołaj Kopernik występuje jako współświadek w dokumencie wystawionym przez kantora, wikariusza generalnego i oficjała warmińskiego, Jerzego Delau.
8. 1882 W Bisztynku przychodzi na świat Eugen Brachvogel; 1909 Cesarz Wilhelm II odsłania we Fromborku pomnik poświęcony Mikołajowi Kopernikowi.
9. 1531 Mikołaj Ferber informuje Zygmunta I, że w Elblągu pojawili się holenderscy protestanci i prosi władcę o usunięcie ich z miasta; 1582 Biskup Marcin Kromer rekonsekuje kościół parafialny we Fromborku.
10. 1250 W akcie nominacji biskupa Anzelma po raz pierwszy pojawia się określenie „diecezja warmińska”; 1493 Mikołaj Kopernik prawdopodobnie obserwuje zaćmienie Słońca (Kraków); 1497 Mikołaj Kopernik upoważnia dwóch kanoników do objęcia w jego zastępstwie kanonikatu fromborskiego; 1527 Mikołaj Kopernik wyznacza we Fromborku moment opozycji Saturna; 1529 Mikołaj Kopernik odkrywa zmienność mimośrodów i ruchomość apsyd Jowisza; 1537 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku planety Wenus i Saturn.

11.

12. 1537 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku planetę Wenus.
13. 1523 Następuje ingres Maurycego Ferbera do katedry fromborskiej.
14. 1531 Maurycy Ferber informuje krakowskiego biskupa Piotra Tomickiego, że rada miejska Elbląga nie ukarała sprawców gorszącej maskarady.
15. 1530 Biskup Maurycy Ferber deleguje Mikołaja Kopernika na zjazd w Elblągu, gdzie ma być dyskutowana kwestia poprawy monety; 1534 Bernard Wapowski przesyła dyplomacie wiedeńskiemu Zygmuntowi Herbersteinowi odpis nieukończonego almanachu astronomicznego Mikołaja Kopernika.
16. 1537 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku koniunkcję planety Wenus z Saturnem; 1541 Filip Melanchton krytykuje teorię heliocentryczną Mikołaja Kopernika.

17.

18. 1518 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Nagłady (niem. *Nagladen*, *Naglanden*); 1521 Mikołaj Kopernik otrzymuje w drodze tzw. opcji dom Piotra Wolffa – preceptora fromborskich antonitów.

19. 1466 Zawarty zostaje drugi pokój toruński kończący wojnę trzynastoletnią z Krzyżakami. Biskupstwo warmińskie przechodzi pod zwierzchność Królestwa Polskiego.
20. 1527 Mikołaj Kopernik odkrywa zmienność mimośrodów i ruchomość apsyd Saturna.
21. 1517 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Miłkowo (niem. *Millenberg, Millemberg*); 1518 Mikołaj Kopernik gości na dworze biskupim w Lidzbarku.
22. 1518 Mikołaj Kopernik zamieszkuje na zamku w Pieniężnie skąd kieruje list do członków kapituły warmińskiej we Fromborku; 1518 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Radziejewo (niem. *Sonnenwalde, Sonnenwalt*); 1554 We Fromborku umiera Paweł Snopek, humanista, kanonik warmiński i autor najstarszej księgi rachunkowej biskupstwa.
23. 1550 W Lidzbarku umiera Tiedemann Giese, biskup warmiński.
24. 1518 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Łajsy (niem. *Layss, Laisse*); 1524 Umiera Jan Sculteti, rektor uniwersytetu w Heidelbergu, kanonik i archidiakon warmiński, bliski współpracownik Łukasza Watzenrodego oraz Mikołaja Kopernika; 1601 W Pradze umiera Tycho Brahe.
25. 1518 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Lubnowo (niem. *Liebenau, Libenau*).
26. 1559 Umiera Fabian Emmerich, lekarz biskupów warmińskich, kanonik fromborski, przyjaciel Mikołaja Kopernika.
27. 1548 Umiera Jan Dantyszek, biskup warmiński.
28. 1523 Maurycy Ferber przyjmuje sakrę biskupią z rąk Jana Łaskiego; 1530 Mikołaj Kopernik, jako przedstawiciel nieobecnego Maurycego Ferbera, bierze udział w zjeździe stanów Prus Królewskich w Elblągu w sprawie monety.
29. 1515 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku położenie Słońca w środku znaku Skorpiona; 1509 Mikołaj Kopernik prawdopodobnie bierze udział w konsekracji Jana Konopackiego na biskupa chełmińskiego; 1522 Rada Pruska podejmuje uchwałę o wybijaniu monety zgodną z projektem Mikołaja Kopernika; 1856 We Fromborku zostaje powołane do życia Warmińskie Towarzystwo Historyczne.
30. 1447 W Toruniu na świat przychodzi Łukasz Watzenrode.
31. 1353 Kapituła warmińska wystawia przywilej lokacyjny miasta Olsztyna, którego zasadźcą i pierwszym sołtysem zostaje Jan z Łajs; 1537 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku planetę Wenus; 1679 Michał Stefan Radziejowski zostaje wybrany przez kapitułę biskupem warmińskim.

LISTOPAD

1. 1485 W Gdańsku przychodzi na świat Jan Dantyszek; 1536 Kardynał Mikołaj Schönberg prosi Kopernika o przesłanie mu wyników dokonanych przez astronoma obserwacji wraz z tablicami; 1538 Feliks Reich powiadamia Jana Dantyszka o swej chorobie i krwotoku, który zdołał zatamować Mikołaj Kopernik.

- 2.
3. 1537 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku planetę Mars.
4. 1468 Mikołaj Tungen otrzymuje papieskie zatwierdzenie na biskupstwo warmińskie; 1537 Zygmunt I Stary zatwierdza listę kandydatów na biskupstwo warmińskie, pośród których znajduje się Mikołaj Kopernik.
- 5.
6. 1500 Mikołaj Kopernik obserwuje w Rzymie zaćmienie Księżyca.
7. 1537 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku planetę Mars.
8. 1510 Mikołaj Kopernik zostaje kanclerzem kapituły (do 8 listopada 1511); 1510 Mikołaj Kopernik zostaje wizytatorem kapituły (do 8 listopada 1511); 1511 Mikołaj Kopernik zostaje przełożonym kasy aprowizacyjnej kapituły (do 8 listopada 1512); 1511 Mikołaj Kopernik zostaje ponownie kanclerzem kapituły (do 8 listopada 1512); 1512 Mikołaj Kopernik zostaje kanclerzem kapituły (do 8 listopada 1513); 1513 Mikołaj Kopernik prawdopodobnie otrzymuje trzyletni urlop w celu podjęcia prac nad reformą kalendarza; 1516 Mikołaj Kopernik zostaje administratorem dóbr wspólnych kapituły warmińskiej (do 9 listopada 1519) i przenosi się tymczasowo do Olsztyna; 1520 Mikołaj Kopernik zostaje administratorem dóbr wspólnych kapituły (do czerwca 1521); Mikołaj Kopernik zostaje wizytatorem kapituły (do 8 listopada 1522); 1524 Mikołaj Kopernik zostaje kanclerzem kapituły (do 8 listopada 1525); 1525 Mikołaj Kopernik zostaje posłem kapituły (do 8 listopada 1526); 1528 Mikołaj Kopernik zostaje kanclerzem kapituły (do 8 listopada 1529); 1530 Mikołaj Kopernik zostaje opiekunem stołu kapituły (do 8 listopada 1531); 1531 Mikołaj Kopernik zostaje opiekunem stołu kapituły (do 8 listopada 1532); 1532 Mikołaj Kopernik zostaje wizytatorem kapituły (do 8 listopada 1533); 1534 Mikołaj Kopernik zostaje wizytatorem kapituły (do 8 listopada 1535); 1535 Mikołaj Kopernik zostaje wizytatorem kapituły (do 8 listopada 1536); 1536 Mikołaj Kopernik zostaje wizytatorem kapituły (do 8 listopada 1537); 1537 Mikołaj Kopernik zostaje urzędnikiem do spraw opieki nad egzekwowaniem testamentów i fromborskimi obwarowaniami (do 8 listopada 1538); 1538 Mikołaj Kopernik zostaje posłem kapituły (do 10 listopada 1539).
9. 1519 Mikołaj Kopernik zostaje kanclerzem kapituły (do 8 listopada 1520);
10. 1454 Wielki szpitalnik zakonu krzyżackiego, Henryk Reuss von Plauen, plądruje i niszczy Frombork; 1539 Mikołaj Kopernik przekazuje pewną sumę pieniędzy na wikarię Marcina Achtsnichta.
11. 1512 W Bieczu przychodzi na świat Marcin Kromer, polski dyplomata, kronikarz i biskup warmiński.
12. 1329 Henryk Wogenap otrzymuje papieskie pozwolenie na rozpoczęcie budowy murowanej katedry we Fromborku; 1537 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku planetę Wenus.
13. 1523 Na posiedzeniu kapituły warmińskiej Mikołaj Kopernik optował działkę kurii kanonicznej i folwark w imieniu Jana Tymmermana; 1523 Mikołaj Kopernik zostaje mianowany kanclerzem kapituły (do 8 listopada 1524); 1523 Mikołaj Kopernik

zostaje posłem kapituły (do 8 listopada 1524); 1537 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku planety Mars i Wenus.

14. 1504 Mikołaj Kopernik wpłaca należność za szaty kościelne; 1518 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Łoźnik (niem. *Lotterfeld, Lutterfelt*).
15. 1520 Wojska krzyżackie zajmują Dobrze Miasto; 1630 W Ratyzbonie umiera Jan (Johannes) Kepler; 1537 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku Księżyc oraz planetę Jowisz.
16. 1520 Mikołaj Kopernik sporządza list skierowany do Zygmunta I, w którym kapituła apeluje o niezwłoczne przysłanie zbrojnej pomocy koniecznej do obrony biskupstwa warmińskiego przed Krzyżakami. List ten zostaje jednak przejęty przez Krzyżaków; 1540 Mikołaj Kopernik zostaje wybrany przełożonym kasy budowlanej kapituły warmińskiej (do 8 listopada 1541).
17. 1520 Wojska krzyżackie rozpoczynają oblężenie warmińskiego miasta Ornety.
- 18.
- 19.
20. 1929 W Krakowie umiera Ludwik Antoni Birkenmajer.
21. Biskup Marcin Kromer kieruje list do kapituły w sprawie uczczenia Mikołaja Kopernika stosowną tablicą epitafijną.
22. 1518 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Brąswałd (niem. *Braunswalde, Brunswalt*); 1538 Feliks Reich sporządza testament, w którym zapisuje Mikołajowi Kopernikowi dzieła ze swej prywatnej biblioteki.
23. 1520 Orneta poddaje się siłom krzyżackim.
- 24.
25. 1513 Papież Leon X formalnie zatwierdza układ piotrkowski; 1956 Rękopis dzieła *De revolutionibus* trafia do Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie.
26. 1520 Albrecht opuszcza Ornetę i powraca do Królewca.
27. 1536 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku częściowe zaćmienie Księżyca.
28. 1526 Mikołaj Kopernik obserwuje we Fromborku opozycję planety Jowisz; 1520 Siły krzyżackie kończą nieskuteczne oblężenie Lidzbarka Warmińskiego; 1574 Walenty Otho przywozi, przebywającemu w Koszycach Retykowi, autograf *De revolutionibus*.
29. 1523 Albrecht Hohenzollern składa osobistą wizytę Marcinowi Lutrowi w Wittenberdze.
30. 1476 Biskup Mikołaj Tungen zawiera przymierze z zakonem krzyżackim.

GRUDZIEN

1. 1538 Biskup Dantyszek nakazuje Mikołajowi Kopernikowi, aby oddalił swą gospodynię – Annę Schilling.

2. 1538 Mikołaj Kopernik powiadamia Jana Dantyszka, iż przyjmuje jego napomnienie w sprawie Anny Schilling; 1535 Maurycy Ferber prosi kapitułę, aby Mikołaj Kopernik i Tiedemann Giese przybyli do Lidzbarka.
3. 1540 Mikołaj Kopernik zawiadamia kapitułę o zwolnieniu kurii kanonicznych biskupa Tiedemanna Giesego.
4. 1574 W Koszycach umiera Jerzy Joachim Retyk.
5. 1512 Fabian Luzjański przyjmuje sakrę biskupią z rąk arcybiskupa Jana Łaskiego.
6. 1512 Mikołaj Kopernik bierze udział oddelegowaniu kustosa Andrzeja Kletza i archidiakona Jana Scultetiego do rokowań z królem Zygmuntem I w sprawie elekcji nowego biskupa warmińskiego; 1545 Umiera Leonard Niderhoff, kanonik i dziekan warmiński, przyjaciel i egzekutor testamentu Mikołaja Kopernika.
7. 1512 W Piotrkowie zostaje zawarty układ dający królom polskim decydujący wpływ na wybór biskupów warmińskich.
8. 1542 Tiedemann Giese apeluje do kanonika Jerzego Donnera o opiekę nad chorym Mikołajem Kopernikiem;
- 9.
10. 1516 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Jonkowo (niem. *Jonkendorf*, *Jonikendorf*).
11. 1516 Mikołaj Kopernik lokuje osadnika we wsi Wójtowo (niem. *Fittigsdorf*, *Voytsdorf*); 1545 Kustosz Jan Tymmerman optuje folwark należący niegdyś do Mikołaja Kopernika.
12. 1518 Mikołaj Kopernik wyznacza w Olsztynie opozycję Marsa.
- 13.
14. 1510 W Rochlitz umiera Fryderyk Saski, wielki mistrz zakonu krzyżackiego; 1546 W Knudstrup przychodzi na świat Tycho Brahe, duński astronom, nauczyciel Jana Keplera i twórca tzw. geo-heliocentrycznego systemu budowy Świata.
- 15.
- 16.
17. 1898 We Fromborku umiera Franz Alexander Johannes Hipler.
18. 1473 Łukasz Watzenrode uzyskuje doktorat z prawa kanonicznego na uniwersytecie w Bolonii.
19. 1603 Rękopis *De revolutionibus* staje się własnością profesora Jakuba Christmanna z Heidelbergu.
- 20.
- 21.
22. 1520 Mikołaj Kopernik, w imieniu rotmistrza Henryka Peryka z Janowic, sporządza list do biskupa Fabiana Luzjańskiego.
23. 1498 W Lipsku umiera Tomasz Werner, kanonik i kustosz warmiński, doradca biskupów Tungena i Watzenrodego.
24. 1904 We Fromborku powstaje Muzeum Diecezjalne.
25. 1506 Mikołaj Kopernik i Łukasz Watzenrode przybywają do Fromborka z okazji świąt Bożego Narodzenia.

- 26.** 1512 Mikołaj Kopernik bierze udział w podpisaniu dokument układu piotrkowskiego zawartego 7 grudnia 1512 między Zygmuntem I a Fabianem Luzjańskim i kapitułą fromborską; 1531 Maurycy Ferber, z powodu złego stanu zdrowia, wzywa do Lidzbarka Mikołaja Kopernika.
- 27.** 1571 W Weil der Stadt przychodzi na świat Johannes Kepler, niemiecki astronom i matematyk, propagator teorii heliocentrycznej; 2010 W Olsztynie umiera Alojzy Szorc; 1703 Szwedzki król Karol XII dokonuje uroczystego wjazdu do katedry fromborskiej.
- 28.** 1512 Mikołaj Kopernik bierze udział w złożeniu przysięgi wierności królowi Zygmuntowi I na ręce biskupa Fabiana Luzjańskiego.
- 29.** 1512 Mikołaj Kopernik bierze udział w posiedzeniu kapituły warmińskiej dotyczącym opcji folwarków; 1525 Mikołaj Kopernik prowadzi we Fromborku obserwację całkowitego zaćmienia Księżyca.
- 30.** Michał Loitz powiadamia Jana Dantyszka, iż skłonił niedawno Mikołaja Kopernika do przekazania prebendy na rzecz swego syna – Jana Loitza.
- 31.** 1519 Wybucho ostatni konflikt Polski z zakonem krzyżackim, czyli tzw. „wojna pruska”.

Krzysztof Wróblewski
adiunkt
Dział Historii Astronomii